

Moravské zemské hnutí – odpovědi na otázky na politické subjekty kandidující v podzimních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR týkající se problematiky vysokého školství v ČR, jeho kvality a konkurenceschopnosti

Moravské zemské hnutí, Mgr. Ondřej Hýsek, Ph.D., předseda,

sídlem Na Vyhliďce 89/V, 380 01 Dačice, IDDS v22adit

pro volby do PSP ČR v roce 2021 volební číslo 19

- 1. Česká republika dlouhodobě zaostává ve financování vysokého školství za průměrem zemí OECD (v celkových výdajích na terciální vzdělávání se ČR v roce 2016 pohybovala pouze kolem 64 % průměru zemí OECD). Jakými opatřeními hodláte toto dlouhodobě trvajícím zaostávání ČR napravit?**

Prosazováním zemského zřízení zásadně omezit přerozdělování daňových výnosů mezi jediným mocenským centrem a samosprávami, a to i zájmového, např. vysokoškolského, typu a zamezit tak nepřiměřeným ztrátám vysokou mírou byrokracie, korupce a nepotismu, obvyklou zatím prakticky ve všech zemích postsovětského bloku. Samozřejmě takto vytvořené značné úspory a poměrně zásadní restrukturalizace státního rozpočtu pak může zajistit přesměrování prostředků i pro podstatně vyšší podporu veřejného vysokého školství tak, aby se ČR zařadila mezi nejvyspělejší státy v Evropě.

- 2. Jak se budete snažit ovlivňovat a řídit kvalitu vzdělávání v oblasti vysokého školství, včetně zajištění efektivního fungování Národního akreditačního úřadu a naplňování mezinárodních standardů v této oblasti? Budete uvažovat o optimalizaci počtu VŠ? Plánujete zavedení školného na vysokých školách? Kdy? Pro koho?**

Prohloubit autonomii veřejných VŠ tak, aby takové VŠ, u kterých je dostatečný převis uchazečů o studium na nich, mohly případně zavést určitou sociálně přijatelnou formu zpoplatnění studia. Naopak ty veřejné VŠ, které trpí malým zájmem o studium, mohou být slučovány s těmi úspěšnějšími VŠ tak, aby se úroveň a atraktivnost studia zvyšovala i na nich. Akreditační úřad lze podporovat tím, že nejúspěšnější veřejné VŠ budou mít větší vliv na jeho činnost tak, aby se nástroje úspěšné institucionální akreditace na špičkových VŠ uplatnily i v činnosti Akreditačního úřadu.

- 3. Současná úspěšná mezinárodní spolupráce VŠ s mnoha prestižními partnery v oblasti vědy a výzkumu a dalších tvůrčích činností zcela nepochybně posiluje prestiž České republiky a je důležitá i pro zásadní rozvoj znalostí absolventů VŠ a jejich schopnost se globálně prosadit na budoucích trzích výrobků, služeb a myšlenek. Výzkum, vývoj, inovace a další tvůrčí činnosti, včetně uměleckých, jsou proto na půdě vysokých škol v rozvinutých ekonomikách strategicky a cíleně podporovány. Jaké konkrétní plány pro podporu a rozvoj konkurenceschopnosti ČR v oblasti vědy a výzkumu a tvůrčích činností v oblasti vysokého školství vycházejí z vašeho programu?**

Z úspor v daňových výnosech bychom podpořili ve vysokém školství i prohloubení jeho internacionalizace.

- 4. Autonomie a akademická samospráva vysokých škol byla ustavena a úspěšně rozvíjena po roce 1989 a garantuje existenci vysokých škol jako demokratických institucí, založených na široké diskusi a otevřené komunikaci. Tím se rovněž významně naplňuje tzv. třetí role VŠ, protože díky akademické samosprávě i mladá generace absolvuje vysokou školu demokracie a poznává význam slov klasika TGM "demokracie je diskuse". Vyjádřete se před volbami**

jasně, zda budete podporovat stávající podobu autonomie a samosprávy VŠ, anebo hodláte současný stav měnit, pokud ano, tak jakým způsobem?

Ne, autonomii vysokých škol hodláme spíše prohlubovat, stejně jako autonomii územních a místních celků státu. Jak vysoké školy, tak obce a regiony by měly být v našem pojetí mnohem více samosprávné, než je tomu dnes, měly by samostatně rozhodovat o použití vyššího podílu z celkové daňové kvóty, dnešní příliš vysokou ingerenci centrální moci do autonomie samospráv považujeme jednoznačně za kontraproduktivní.

- 5. Jak budete podporovat mladé vysokoškolské talenty? Budete věnovat větší pozornost a podporu náročným oborům, jejichž absolventi se úspěšně mezinárodně prosazují? Plánujete rovněž systematicky podporovat poradenská centra na VŠ zabývající se duševním zdravím studentů? Zvýšili byste financování z veřejných zdrojů související se studiem studentů se specifickými potřebami? Jak podpoříte kvalitu uchazečů o vysokoškolské studium? Zejména jejich nízká připravenost v exaktních předmětech (matematika, fyzika, další přírodovědné předměty) klesá i v mezinárodních srovnáních, což je pro budoucí prosazování ČR na mezinárodní scéně alarmující.**

Podpora talentů, náročných oborů, poradenských center, studentů se specifickými potřebami, talentovaných pedagogů i řešení očekávaného zvyšování počtu studentů bude odpovídající podpoře, naznačené v odpovědích na otázky č. 1 a 3.

- 6. Role učitele pro zajištění kvalitního a náročného vzdělávání studentů VŠ, vedoucího k úspěšnému uplatnění absolventů VŠ na pracovním trhu, je jistě zásadní. Průměrné mzdy vyučujících odborných asistentů na VŠ ale již zaostávají nejen za průměrnými mzdami vysokoškolsky vzdělaných pracovníků, ale v oblasti školství i za průměrnými mzdami středoškolských učitelů. Hrozí tedy nejen častější odchody talentovaných vědců do zahraničí, ale i to, že vysoké školství začnou opouštět další kvalitní pedagogové a nadějní mladí odborní asistenti, což při nadcházejícím očekávaném zvyšování počtů studentů na VŠ v důsledku demografické křivky je alarmující. Jaké konkrétní kroky pro řešení výše popsané situace navrhuje?**

Konkrétní kroky vyplývají z kroků, naznačených v odpovědích č. 1, 2, 3 a 4.

- 7. Finanční situace doktorandů je především z důvodu velice nízkých stipendií dlouhodobě neudržitelná. Evropská Charta a Kodex pro vědecké pracovníky doporučují, aby se k doktorandům a doktorandkám přistupovalo jako k začínajícím výzkumníkům a výzkumnicím. Máte představu, jaký by měl být minimální garantovaný příjem studentů doktorského studia?**

Minimální příjem studenta doktorského studia musí být takový, aby vznikal dostatečný převis zájmu uchazečů o doktorská studia a doktorandi nebyli motivováni studia zanechávat z ekonomických důvodů.

- 8. Značná část studentů si své VŠ studium financuje plně, či z větší části sama. Všechny náklady obecně se v poslední zvyšují, ale u dohod o provedení práce (DPP), které jsou velmi častou formou zaměstnání vysokoškolských studentů, však hranice 10 000 Kč, pod kterou se odvody neodvádí, zůstává neměnná. Podpoříte navýšení této částky, např. v návaznosti na minimální mzdu?**

Zvyšováním míry autonomie v oblasti hospodaření veřejných vysokých škol by měla dosahovat takové míry, aby sama vysoká škola měla dostatečný prostor k nastavení vyhovujícího systému odměňování. Decentralizace státní správy a prohlubování autonomie samospráv přinese dodatečné příjmy, využitelné pro mzdy podobně, jako je tomu v nejvyspělejších státech Evropy.

9. **Rostoucí byrokracie představuje stále významnější zátěž nejen pro občany ČR, ale je i značnou brzdou pro rozvoj kvality vysokého školství. Ukazuje se, že jedním z faktorů negativně ovlivňujících úbytek kvalitních a talentovaných akademických pracovníků a vědců je i jejich trvale rostoucí časová vytiženost zahrnující nejen vzdělávací, výzkumnou, vývojovou, uměleckou, projektovou, konzultační, ale i administrativní a další činnosti. Stále více je zřejmé, že bude nutné reagovat v co nejkratší době a nadměrnou administrativu a byrokracii, redukovat na únosnou mez, než se společnost včetně vysokých škol zbytným papírováním zahltí. Jak plánujete současné dusivé byrokratické prostředí ozdravit?**

Na otázku je obdobná odpověď jako k otázce č. 8, dusivá byrokracie existuje zejména zde, v teritoriu postsovětských států, kterým se nedaří zbavit se extrémně vysoké míry centralizace státní moci. Naše projekty, obhajující decentralizaci, podstatně hlubší subsidiaritu v rozhodování o použití daňových výnosů, oddělení státní správy od samosprávy a další související opatření, pronikavě snižují dusivost byrokracie, vnímanou i vysokými školami.

10. **Budete otevřeně komunikovat s oběma oficiálními reprezentacemi vysokých škol, s Radou vysokých škol a Českou konferencí rektorů? Budete zodpovědně spolupracovat s reprezentacemi VŠ při přípravě legislativy a strategických dokumentů, které souvisí s vysokým školstvím? Na které vaše odborníky pro vysoké školství se budou moci reprezentace VŠ i samotné vysoké školy obracet v případě vašeho úspěchu ve volbách?**

Živější komunikaci s reprezentacemi vysokých škol předpokládáme nejen na úrovni státní, ale navíc, a v daleko vyšší míře než doposud, na úrovni samosprávných spolkových zemí a samosprávných měst a obcí. Každá vysoká škola má být chloubou země, regionu i obce, ve kterých působí, nesmí spoléhat jen na byrokracií zasaženou „pomoc“ jediného státního centra. Naši odborníci se pohybují jak na akademické půdě veřejných vysokých škol, tak v prostředí škol středních, které mají dobré výsledky svých absolventů při vstupu i studiu na vysokých školách. Naši odborníci aplikují mj. cenné historické zkušenosti zdejších i zahraničních vysokých škol, právní, politologické a sociologické prostředí, vhodné pro úspěch vysokých škol, a mají přehled v použitelných modelech státní správy a samosprávy, která přinesou v případě našeho úspěchu ve volbách takový progres, jaký nemůže nabídnout prakticky žádná jiná existující politická konkurence, usilující o vládní angažmá v České republice.